

BASME PENTRU TOȚI

frustrată, urmărită, vânată... Sigur că renunțarea la dans ar fi o soluție pentru a se putea pierde în masa amorfă a mediocrității, dar, în afara baletului, ea se simte neîmplinită, urâtă... În condițiile în care o mamă cam frivolă și un unchi cam superficial nu o pot încuraja și susține suficient, tânăra China-Chanah, extrem de vulnerabilă, devine cu ușurință victima unei brute precum Guy...

Într-un alt plan, mult mai îndepărtat, ca și cum ar fi coborât din trecutul poporului evreu, doi bătrâni stau la o masă rituală așteptându-și fără încetare și cu deplină speranță nepoata. În final, întâlnirea devine posibilă, dar nu vom afla niciodată dacă ea s-a petrecut în planul real al vieții sau pe tărâmul morții, în... istorie.

Spectacolul montat de Liana Ceterchi poartă pecetea unei simplități faste, în care povestea se deapănă firesc, fără convulsii excentrice. (Trebuie să reproșăm, însă, o anume ambiguitate despre care nu știm dacă se datorează demersului regizoral sau scriiturii dramaturgice.)

Un sistem de perdele (din folie transparentă și din pânză) rezolvă cu ingeniozitate delimitarea spațiilor de joc, ce se transformă uneori într-o ciudată arcă a lui Noe care adună laolaltă oameni disperăți ce vor să-și rupă rădăcinile (chiar dacă ele durează de 4 000 de ani, într-o călătorie lipsită de sens. (Această stranie pribegie este potențată cu ajutorul unor imagini video. Util artificiu!)

Actorii (chiar toți) interpretează cu conștiinciozitate, dar fără bucurie, rolurile încredințate. (De unde, probabil, și sentimentul nostru de sațietate.) Ar fi de amintit, totuși, evoluția marcată de experiență și profesionalism a cuplului de bătrâni Leonie Waldman Eliad (Ea) și Rudy Rosenfeld (El), ce dă o aură de melancolie întregului. Pe alocuri, Mihaela Rădescu (China-Chanah) devine veridică. Dar nu mai mult!

Jocului destul de tern despre care vorbeam i se adaugă efortul nostru de a urmări desfășurarea reprezentației în limbile engleză (cea mai mare parte), idiș și ebraică. E drept, cu traducere la cască.

MARIA LAIU

PASĂREA DE FOC de Igor Stravinski ● **TEATRUL „ȚÂNDĂRICĂ”** ● Data reprezentației: 30 octombrie 1997 ● Scenariul și regia: Irina Niculescu ● Scenografia: Mihai Mădescu ● Mișcarea scenică: Adina Cezar ● Actori-mănuitori: Marcela Sava (Pasărea de foc), Daria Gănescu, Liviu Berehoi (Ivan), Gabriel Apostol (Kașcei), Sara Dan, Angela Filipescu, Marcela Sava, Bruno Măstăn, Mihai Dumitrescu, Gabriel Apostol (Ursitoarele, Merele de aur, Stanele de piatră) ● Voci: Florian Pittiș (Povestitorul), Irina Petrescu (Pasărea de foc), Mihai Bisericanu (Ivan), Valeriu Simeon (Kașcei).

Continuându-și opera de formare a viitorilor spectatori-adulți, dar și de educare culturală a generațiilor foarte felurite care îi frecventează reprezentațiile, Teatrul „Țândărică” oferă, prin **Pasărea de foc**, o nouă montare „pentru toate vârstele”. Celebra suită a lui Stravinski, compusă în 1909-1910 pentru Baletale Ruse ale lui Serghei Diaghilev, se potrivește de minune teatrului de marionete, nu numai pentru că subiectul, inspirat dintr-un basm popular rusesc, e ușor de

urmărit de către copii, ci și pentru că personajele pot fi frumos înfățișate prin păpuși sau obiecte animate. Or animația este, ca întotdeauna la „Țândărică”, de o impecabilă calitate tehnică, fie că mânuitorii rămân în umbră, fie că evoluează la vedere, cu mișcări a căror eleganță se datorează, fără îndoială, și coregrafei Adina Cezar. Regizoarea Irina Niculescu a compus un scenariu concis, limpede și a orchestrat cursiv (cu unele mici căderi de ritm) desfășurarea poveștii, căreia scenografia rafinat simplă a lui Mihai Mădescu îi asigură cadrul plastic ideal (doar Stanele de piatră – în care vrăjitorul Kașcei închide sufletele celor ce nu i se supun – sunt parcă un pic mai urâte și mai greoaie decât ar fi fost nevoie). Așa încât, privind scena și ascultând muzica lui Stravinski și glasurile valoroșilor actori „de proză” care citesc partiturile personajelor principale, copiii sunt deopotrivă fermecați și îndrumați cu discreție să se gândească la libertate și tiranie, la sacrificiu și demnitate, la dragoste și forța ei dătătoare de viață. Iar dacă, pe lângă ei, se gândesc o clipă la toate acestea și adulții însoțitori, cu atât mai bine...

ALICE GEORGESCU

PREMIERĂ ABSOLUTĂ

MITUL REACTUALIZAT

IOANA PE RUG de Dina Cocea ● **TEATRUL „AL. DAVILA”** din PITEȘTI ● Data reprezentației: 19 decembrie 1997 ● Regia: Constantin Dinischiotu ● Scenografia: Mihaela Dinu-Pițigoi ● Ilustrația muzicală: Vasile Manta ● Distribuția: Mirela Popescu (Ioana), Ileana Zărnescu (Mama), Florin Dumitru (Val), Petrișor Stan, Ion Roxin, Dumitru Drăgan (Anchetatori), Carmen Roxin (Directoarea), Dan Ivăneșei (Soțul), Andreea Raicu (Femeia I), Elena Tușulan (Femeia II), Ioana Chiriță (Femeia III), Emilia Cortea (Procurorul), Petre Dumitrescu (Judecătorul), Vasile Pieca (Ștefan), Lia Deaconu (Doina), Cornelia Niculescu (Victoria), Cristina Caragea (Sorina).

Marile mituri ale fecioarelor neînfricate, mitul Antigonei sau povestea Ioanei D'Arc au fost reactualizate de către autorii veacului nostru fie prin reconstituirea legendelor sau a adevărului istoric, fie prin sugerarea unor tulburătoare coincidențe cu întâmplări din ziua de azi. În cea dintâi categorie se înscriu **Sfânta Ioana** de G. B. Shaw, **Ciocărlia** și **Antigona** de Jean Anouilh, ba chiar și **Antigona** de Bertolt Brecht, în timp ce în cea de a doua vom descoperi scrieri precum **Antigona și ceilalți**, piesa lui Peter Karvaș, sau „Duios Anastasia trecea”, frumoasa navelă a lui D.R. Popescu. Lor li se adaugă acum **Ioana pe rug** de Dina Cocea.

© Carmen Roxin și Mirela Popescu în *Ioana pe rug* de Dina Cocea la Pitești (regia: Constantin Dinischiotu)

Scrisă cu aproape un deceniu în urmă, piesa Dinei Cocea vede acum lumina rampei la Pitești, în regia lui Constantin Dinischiotu.

Eroina aparține zilelor noastre, spațiului nostru, dar ea o evocă pe Ioana D'Arc prin tenacitatea cu care se apără de acuzațiile nedrepte ce i se aduc. Cea care o acuză este mama bărbatului pe care Ioana îl iubește. Egoistă, ținând la fiul ei cu o dragoste bolnavă, mama lui Val, interpretată cu temperament și fanatică ardere interioară de Ileana Zămescu, o învinuiește pe Ioana că i-a ucis feciorul. În realitate, Val a murit într-un accident de mașină, ciocnindu-se de un camion; aflată lângă el, Ioana a scăpat cu viață ca prin minune, fiind doar rănită. În ura ei dezlănțuită, mama îi plătește pe martorii oculari sau îi șantajează, ca să declare că la volan a fost Ioana, nu Val, și că, deci, ea poartă vina morții tânărului. Eroina se apără, își strigă dreptatea, le cere oamenilor să recunoască adevărul, dar încetul cu încetul toți o părăsesc, sfătuind-o să accepte înscenarea, că... poate scapă, cu circumstanțe atenuante. Până și soțul ei (cu care s-a căsătorit neputându-se mărita cu Val) o crede vinovată. Procesul-verbal al accidentului a dispărut fără urmă, iar acuzațiile sunt din ce în ce mai

insistenți în învinuirile pe care i le aduc.

Regizorul a creat, împreună cu scenografa Mihaela Dinu-Pițigoi, un decor simbolizând un tribunal: o imensă cruce în fundal, un podium la mijlocul scenei, venind până la rampă, scaune în semicerc, pe care stau personajele – martori, spectatori și jurați totodată.

Solemne sau furtunoase acorduri muzicale accentuează starea de tensiune, timpul prezent fiind intersectat de amintirile eroinei: întâlnirile ei cu Val, iubirea lor, împiedicată, în tinerețe, de intervenția mamei tânărului, refuzul Ioanei de a divorța apoi, cu toate că nu-și iubește soțul, iar Val îi cere să-l urmeze.

Elementele ceremonialului judiciar – spectaculoase, tensionate – sunt utilizate de regizor în întregul spectacol, acuzațiile mamei fiind completate de cele ale judecătorilor și de prevestirile triste ale corului femeilor, sugestiv figurat de Andreea Raicu, Elena Tuțulan și Ioana Chiriță. Mirela Popescu este sinceră și convingătoare în rolul principal. Ea se apără cu înverșunare de acuzații, dar lovitura de teatru imaginată de Dina Cocea ne va surprinde pe toți în final.

Exact atunci când totul părea pierdut, când nimeni nu mai era alături de Ioana și afirmațiile nedrepte deveniseră adevăr de necontestat,

este descoperită o scrisoare a lui Val (aflată la mama lui), conținând o cutremurătoare mărturie: tânărul era hotărât, în cazul în care Ioana avea să-l respingă din nou, s-o ia cu el pe lumea cealaltă...

Dar – și Mirela Popescu a jucat acest moment cu emoționantă tulburare –, aflând adevărul, eroina se prăbușește, strigând că ea este vinovată de moartea iubitului. Răzbunarea mamei nu putea fi mai cumplită. Nu închisoarea oamenilor o zdrobește pe Ioana – acuzațiilor nedrepte ea a știut să le opună rezistență –, ci descoperirea adevărului în legătură cu moartea lui Val. Strigătul ei de acum, „Sunt vinovată!”, e mult mai sfâșietor decât cel dinainte: „Sunt nevinovată!”. Prăbușirea este cumplită, totală, e poate chiar o cădere în nebunie. Autoarea nu ne-o spune, după cum nu ne-o spune nici spectacolul. Nu vom ști niciodată dacă scrisoarea a fost „smulsă” cu dificultate de procuror sau dacă a fost dată de bunăvoie de mama lui Val, cu atât mai mult cu cât aceasta are, o clipă, pornirea de a-i întinde Ioanei mâna, de a o ajuta... Un ajutor care s-ar fi vrut, poate, sincer, dar care a devenit diabolic.

Spectacolul are două protagoniste – mama lui Val și Ioana –, restul personajelor, chiar dacă au „momente” individuale, formează în fond un cor: al acuzării, al condamnării, al înțelegerii, al compasiunii. Greu de precizat, pentru că atitudinea „celorlalți” – corect interpretați de Petrișor Stan, Ion Roxin, Dumitru Drăgan, Emilian Cortea, Petre Dumitrescu – se modifică de la o clipă la alta.

În rolul lui Val, personaj existând mai mult în închipuirea Ioanei decât în realitate, Florin Dumitru aduce o undă de poezie misterioasă, mai ales la ultima apariție, când pare a se despărți de pasiunea lui pământească.

Premiera scenică absolută a **Ioanei pe rug** (piesa s-a mai jucat la teatrul radiofonic) vine să încheie un an bogat în spectacole cu texte originale scrise recent sau rămase în file de carte, texte ce nu și-au pierdut nici valoarea, nici actualitatea.

ILEANA BERLOGEA

